

5. Авторски права(АП). Права върху софтуер

Чл. 54 от Конституцията на Република България:

(1)Всеки има право да се ползва от нац. и общочовешки културни ценности, както и да развива своята култура в съответствие с етническата си принадлеж., което се признава и гарантира от закона.

(2)Свободата на художественото, научното и техническото творчество се признава и гарантира от закона. (3)Изобретателските, авторските и сродните на тях права се закрилят от закона.

Закон за авторското право и сродните му права(ЗАПСП) - **Обект на АП е всяко произведение на литературата, изкуството и науката, което е резултат на творческа дейност и е изразено по какъвто и да е начин и в каквато и да е обективна форма, като (чл. 3):**

-литературни произведения, включително произведения на научната и технич. литература, на публицистиката и **компютърни програми**;

-Обект на авторското право са също: 1. преводи и преработки на съществуващи произведения и фолклорни творби, **включително на произведения с изтекъл срок на времетраене на авторското право**; 2. аранжimenti на музикални произведения и на фолклорни творби; 3. периодични издания, енциклопедии, библиографии, **бази данни** и др., които включват две или повече произведения или материали.

-Обект на авторското право може да бъде и част от произведение от посочените по-горе, както и подготвителните скици, планове и др.

-**НЕ са обект на авторското право:** нормативни актове, актовете на съдилищата, както и официалните им преводи; **идеи и концепции. Има обектна форма**; фолклорни творби; новини, факти,

сведения и данни; **м-ли, получени чрез възпроизвеждане на произведения с изтекъл срок на времетраене на авторското право.**

-Автори и други носители на авторско право - физическото лице, в резултат на чиято творческа дейност е създадено произведение. - **Съдържание – имуществени /срещу възнаграждение/ права на използване и неимуществени /кога да публикува произведението/**

-Времетраене – авторското право се закриля, докато авторът е жив и 70 години след неговата **смърт.**; При произведения, създадени от двама и повече автори, срокът започва да тече след смъртта на последния преживял съавтор. Авторското право върху компютърна програма или база данни, възникнало за работодателя продължава 70 години **след разгласяването на произведението**

-Правила за свободно използване (с и без заплащане на възнаграждение)

-Използване на произведенията – договори за използване

-Авторско право върху сборници, антологии, библиографии и бази данни принадлежи на **лицето, което е извършило подбора или подреждането на включените произведения и/или материали, освен ако в договор е предвидено друго.** Авторското право върху включ. в такова произведение отделни части, които имат характер на произведения на литературата, изкуството и науката, принадлежи на техните автори. За включването на произведения или части от тях в такова произведение е необходимо съгласието на авторите им

-Авторско право върху компютърни програми и бази данни, **създадени по трудово правоотношение** -Ако не е уговорено друго, АП върху компютърни програми и бази данни, създадени в рамките на трудово правоотн., **принадлежи на работодателя /фрилансъри/**

-Произведение, създадено по трудово или служебно правоотношение /извън компютърни програми и бази данни- принадлежи на автора, освен ако в този закон не е предвидено друго. Работодателят или органът по назначаването има **изключително право без разрешение на автора и без заплащане на възнаграждение, доколкото в труд. договор не е уговорено друго, да използва така създаденото произведение за свои цели**

-**Произведение, създадено по поръчка - АП върху произведение, създадено по поръчка, принадлежи на автора на произведението, освен ако в договора за възлагане е предвидено друго.** Поръчващият има право да използва произведението без разрешение на автора за целта, за която то е било поръчано.

!!! Използвайте приемо-предавателни протоколи

Защита срещу нарушения: Наказателна отговорност при използване на произведения, защитени с авторски права, без необходимото съгласие от автора. Административни санкции, наложени от Министерството на културата съгласно ЗАПСП; Гражданска отговорност по ЗАПСП

Правото е създадо **правен режим** за защита на авторските права, вкл. върху софтуер. Разл. правила се прилагат относно носителя на авторските права, вкл. върху софтуер, създаден **по трудов и граждански д-р.** Наказателна, административна и гражданска отговорност за нарушения